

ЧИСКА
СЦЕНА

Највећа радосћ
ДОБРОЈ
ГЛУМИЦИ

ЦВЕЋЕ

из цвећарске радње
„МИМОЗА“

Васина 14 ТЕЛ. 26-787

Пре него што купите
намештај

НЕ ЗАБОРАВИТЕ ДА ПОСЕТИТЕ
ФИРМУ

»ШУМАНАЦ«

где ћете добити намештај
Чувене фабрике БОРОТА

ТРГОВИНА НАМЕШТАЈА

Живорада Шуманца — Кр. Милана 1

БРОЈ
11

Српска Сцена

БРОЈ 11

БЕОГРАД, 1 ФЕБРУАРА 1943 ГОД.

ГОД. II

САДРЖАЈ:

- Јован Поповић: Лесингова »Мина од Барнхелма«
Нада Ризнић и Божидар Дрнић: О својим улогама у
»Мини од Барнхелма«
Красна слава Српског народног позоришта
Трагедија и комедија.
Ђузепе Верди и његово дело
Свечане игре у Бајрајту
Из уметничког света: Јоханес Брамс
Премијере — Обнове — Репризе
Позоришне белешке
Позоришна хроника
Вести из куће

Слика на омоту:

Г-ђа Нада Ризнић као Мина од
Барнхелма и г. Божидар Дрнић
као мајор Телхайм.

Слика на првој страни:

Г. Фран Новаковић као Хаџи-
Зафир
г. Воја Јовановић као Маје Кујун-
чија у Зони Замфировој (IV чин)

»Српска сцена« излази сваког 1. и 16. у месецу

— Примерак 6 динара —

„Мина од Барнхелма“

Управник Народног позоришта, који
режира свај комад, дао је ову изјаву
Радију 26. јануара о. г.

„Глумачка уметност мора да разбуди све моћи схватљања, сву способност примања и изражавања утисака у души народа, и у то плодно, узорано поље посејати здраво семе живе културе и лепоте.“

— Adolf v. Hildebrand —

„Тиме што ће сви да раде не само оно што морају, већ још и више него што се од њих тражи и очекује, позориште ће се уздићи до велике висине.“

— Гете —

„Позориште је свакидашње размишљање човека о самоме себи.“

— Novalis —

„Цео свет је једна позорница, а сви људи само глумци.“

— Jaques —

(Шекспир „Како вам драго“)

„Мина“ се сада први пут изводи на сцени Српског народног позоришта у Београду.

Један од главних задатака нове послератне позоришне Управе то је да београдску публику упозна са делима немачке драматике која је пре рата била занемаривана захваљујући политичком курсу који је тада владао у бившој Југославији, а што је свакако претстављало велику културну срамоту.

Од рата на овамо после Хауптмана и неколико савремених немачких драматичара садашња Управа је желела да у својој великој Кући код Кнежева споменика прикаже Лесинга, једног од највећих класика немачких и то са његовим несумњиво најбољим делом „Мином од Барнхелма“.

Мина од Барнхелма је комад који у својих пет чинова садржи читаву скalu страсти и узбуђења, психолошких момената, драмских утисака, стила, лиризма и префињене уметности.

Један у основи прост догађај развијен је виртуозно са свима преливима и појединостима које је умео наћи само један драматичар пун инвенција, опажања и вештине, као што је био Лесинг.

Писана са изванредним блеском речитости, „Мина“ је комад који, посматран очима позоришних занатлија, прелази границе обичне глумачке вештине и чија инсценација испуњује а приори просечну позорницу са просечним глумцима. Наравно, требало би одмах разумети зашто то кажем. Нисам учинио ову констатацију из разлога што би извесне scene у овом комаду захтевале можда неку изванредно тешку и компликовану драмску акцију. Не, то сам рекао зато што је „Мина“ чисто конверзациони комад у коме су сви сукоби, сви нагли преокрети оцртани првенствено у речи. А то захтева добро смишљену глуму или, још прецизније речено, добро изговорен текст.

Имајући на уму, дакле, да је претежно сва снага овог Лесингова дела у речи, и то истински проживљеној речи, било је сасвим разумљиво да сам прворедно настојао на том, да чипкасто изаткан текст Лесингов, у префињено изразитој глуми, буде сугестиван израз свих збивања у комаду. Да сваки појединац, дакле, нађе правilan тон за проживљавање на сцени свих оних страсти и слабости које нам свака, од веома компликовано сложених фигура Лесингових, носи са собом.

Зато сам и приступио постављању овога комада са усредсређеном пажњом на унутарњи живот дела тражећи од глумца, од првих читаћих проба, сва чула отворена и недопуштајући им да остану у калупу обичних образца рутине.

Јер се у ово Лесингово широко симфониско сликање једне љубави, окружене и испреплетане хармоничним сликама и детаљима, морало заиста унети много утанчаних осећања за све оне интимне узбудљивости којима трепери ово дело. Јер је у читаву ту скалу свирепих противуречности и страсних жудњи требало унети суптилну сценску вештину и префињену глумачку игру.

Требало је отворити све могућности да публика осети сву ту раскошну речитост великог мајстора речи Лесинга, да осети сав преусхићени лиризам љубавног пара Мина—Телхајм, сву каћиперност грациозне Мине и витешко осећање части храброга Телхајма.

Али за све ово потребно је било још нешто. Било је веома важно спровести кроз приказ овог класична дела линију времена и стила. Јер овај изразито немачки класични „лустшпил“, тако срдачно и непосредно везан за своје време и национални осећај, захтевао је врло прецизно обележје фигура и њихових карактера. У вајању тих ликова морало се водити рачуна и о најмањој епизоди тако да ни у известним текстуално драстичнијим сценама не буде шарже.

Одлична глумачка екипа која ће у суботу видно обележити овај велик датум Лесингове појаве на сцени Српског народног позоришта, потрудиће се да тог истог дана пружи и максимум своје добре уметности.

Али препустимо београдској публици да тог дана да свој суд о нашим свесрдно уложеним напорима.

ИЗЈАВА

носиоца две главне улоге у комаду „Мина од Барнхелма“ ј. Божидара Дрнића као Телхајма и његову Ризнић као Мине од Барнхелма

Г-ђа Нада Ризнић, познатом оштрином свога интелекта и дубоким осећањем сваке своје улоге умела је и овога пута да уђе потпуно у карактерне нијансе своје улоге у овоме класичном Лесинговом комаду, и у току интервјуа одржаног на Радију знала зрело и тачно да окарактерише свој задатак.

— Каквим сте расположењем, г-ђо, пришли студиј ове улоге?

— Са много радости и са много озбиљног уметничког студија, који изискује ова улога ношена од великих уметника на немачким и другим позорницама Европе.

— Сигурно сте са интересовањем улазили и у епоху у којој је ова комедија написана.

— Са великим интересовањем! — Мене је у моме глумачком позову нарочито увек интересовала грађанска драма, која је баш наступањем Лесинга освојила немачку позорницу. „Мина од Барнхелма“ заједно са другим његовим комадима била је озбиљан пример нове реалистичне позоришне уметности.

— А улога и карактер Мине?

— Њена ведра и весела природа просто ме је освојила. Телхајмова озбиљност која понегде граничи са трагиком, налази у сунчаној и топлој љубави Мине своју протутежу. Али што ме нарочито код њене љубави занима, то је што је та љубав жива, активна, пуна духа, љубав која није изгубљена у наивности већ налази и открива путеве, налази решења! ..

Верујемо да се са задовољством крећете на позорници у овом и оваквом техничком решењу комада.

— Разуме се. Ретко је када на овој позорници био постављен један комад са толико пажње, са толико знапачке инвенције. Благодарни смо редитељу овога комада, г. Управнику Јовану Поповићу, што је са толико ерудиције умео да нам дочара епоху, стил и карактере, као и целу атмосферу у којој овај комад дише.

*

Г. Божидар Дрнић, глумац солидне културе и необичне савесности у студију својих улога, и овога пута у тумачењу једног префињеног карактера, мајора Телхајма, афирмираје своју суптилну психичку способност у продубљавању озбиљних карактерних улога.

— Да ли сте имали тешкоћа при студију ове улоге?

— Не могу да кажем, да су то тешкоће, маколико труда да сам у то уложио. Психолошки студиј карактера у којем је тежи, утолико је интересантнији.

— А Телхайјов карактер?

— Савршено интересантан. Његова мужевна природа оплемењена је невероватном нежношћу, срдачном мекотом душе, а баш та благородност наводи га да од часа до часа прелази из среће у очајање.

— А војник?

— Он јесте војник и одушевљен за свога краља, али кроз сва његова дела провејава човек ван униформе, истина, у узвишеном схваташу своје части, али ипак ношен контрастима и болним преломима душе. Текст ове улоге тражи суптилан студиј, који ме је овога пута привлачио нарочито, тим пре што сам гледао у бечком Бургтеатру доброг једног уметника у тој улози, Паула Хартмана.

— Видимо да сте са великом пажњом пришли тој улоги.

— Јесам, али морам да нагласим да нам је свима режија овога комада, коју зналачки води Управник Јован Поповић, невероватно много помогла, дала драгоцене инструкције и створила могућности — скоро невероватне у овом времену — за достојно извођење овог класичног комада.

Г. Е. Лесниг

Крсна слава

НАШЕГ ПОЗОРИШТА

Као прошле године, прораславило је наше Позориште и ове године своју крсну славу Св. Јована Крститеља на веома свечан начин. Обреду сечења славског колача припуствовали су, поред целокупна нашега ансамбла, и многобројне угледне званице, претставници немачких власти и више активних министара из Владе народног спаса, између ослалих Богољуб Кујунџић, Велибор Јонић, д-р Милорад Недељковић, Душан Ђорђевић, шеф Државне пропаганде Ђорђе Перић, помоћник министра саобраћаја инж. Брана Јовановић, први потпредседник Београдске општине Илија Паранос, и многи други.

Свечани чин освештења славског колача извршио је протојереј Мирко Максимовић уз аистенцију једног ћакона. На јектенија одговарао је оперско-драмски хор под управом Милана Бајшанског, диригента нашег Позоришта.

Сечење колача извршено је на позорници на којој су се налазили Управник С. н. позоришта Јован Поповић, директори Драме и Опере Боривоје Јевтић, Светомир Настасијевић и шеф Балета Нина Кирсанова.

Славски колач пресекли су домаћин славе управник Поповић, доајен нашег драмског ансамбла и наш велики уметник Добрица Милутиновић, најмлађи члан наше Опере Слободан Малбашки и претставник техничког персонала Александар Банко.

После црквеног обреда обратио се присутним званицама управник Јован Поповић овим речима:

Госпође и господо,

Пре свега, жеља ми је да вам у име Управе Српског народног позоришта, као и у своје име, изразим свесрдну благодарност на љубазном одзиву да присуствујете нашој слави, том нашем дивном народном обичају.

Када је пре годину дана наша штампа објавила да је београдско Народно позориште прославило своју славу, прву славу, многи су били изненађени. За многе је то била новина коју можда нису могли себи добро ни да објасне, или, тачније речено, чији циљ нису могли потпуно да схвате.

Међутим, они који су у овој великој епоси обнове нашеј националног живота прионули да с одушевљењем испосника и старих апостола спасу нашу родну груду из мутног

вихора у који су га гурнуле масонске и комунистичке фаланге, могли су да разумеју овај гест нових људи у позоришту. Разумели су га, јер су схватили колико је у враћању ка националној чистоти било потребно унети јачање оних девичански чистих народних традиција, и колико је било потребно стварати религиозне подлоге свуда где је разбушено левичарство покушало да проигра националне врлине.

Схватијући себе као конструктивна покретача при тој обнови Србије, позориште је желело да свуда и у свакој прилици подвуче све оно што би имало здрава утицаја на наше национално и духовно развиће, да као једна од најмоћнијих васпитних школа са своје стране допринесе да наше младе генерације изошtre свој поглед, створе јачину своје свести, да би паметно сагледале нове путеве који могу ову земљу довести до среће, ако буде поштења и искреност у нашем јавном животу.

Али да би наше младе генерације ово схватиле, да би постале поштен израз новог доба, нове Европе, коју данас са беспримерним пожртвовањем ствара Великонемачки Рајх, потребно је да понирањем дубоко у саме себе нађу чистоту душе и истинску љубав према својој родној груди. Чување светлих народних традиција приближиће их у многоме том циљу.

Зато је позориште прошле године и хтело да и у својој кући видно обележи почетак тог новог српског живота, да Божјом помоћу и именом свете Крститеља уништи све клице које су у блиској прошлости причиниле толико бола и да, носећи у себи искрено и поштено дух новог времена, прокрчи пут уметничкој лепоти тако да, у најлепшем и најузвишенем смислу речи, буде од користи националним бојама Србије.

Нека нам наша Слава буде и даље од помоћи у тим настојањима!

После овог говора, захвалио се управник Поповић на немачком језику и претставницима немачких власти који су удостојили својим присуством ову велику верску свечаност нашег Позоришта, наглашавајући њихово трајно интересовање за наш културни напредак и процват. Као један од докумената тога свестраног интересовања за српску културу и помагања свих тенденција у томе смеру без сумње је и интензивна делатност С. н. позоришта које је рестаурисано на потстрек и уз обилну помоћ немачких власти.

Завршне речи управника Поповића дочекане су живим аплаузом. По томе су званице прешли из гледалишта на позорницу која је, целом својом дубином, била претворена у укусно намештен салон. Ту су гости, по традиционалном српском обичају, били послужени најпре коливом. Послу-

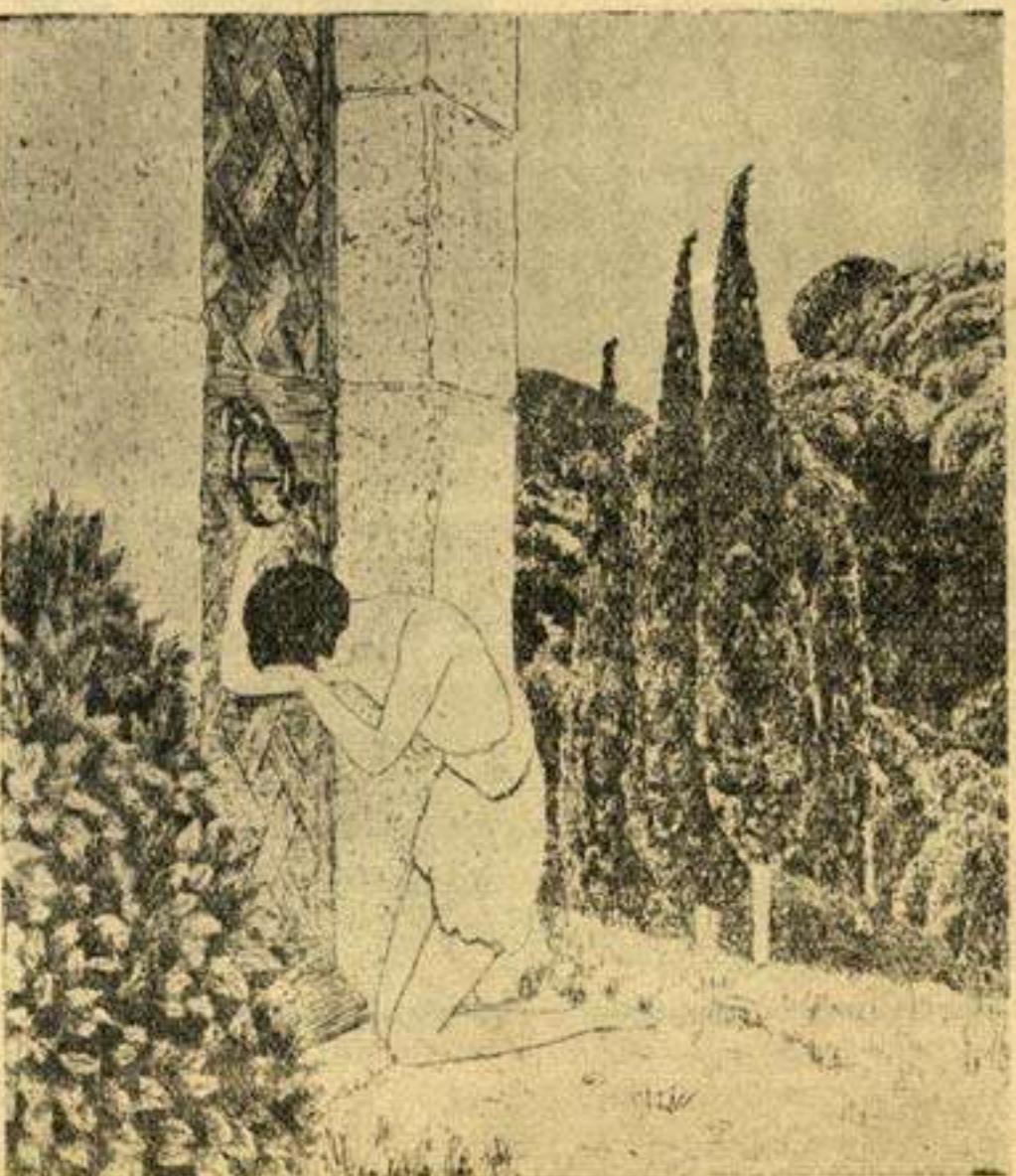

Слава Народног позоришта: сечење славског колача

живале су најмлађе чланице наше Куће, обучене у народне ношње. У току славе импровизовао је наш Балет неколико стилизованих српских игара, док је наш оперско-драмски хор отпевао с еланом Пету руковет од Стевана Мокрањца (хоровођа Милан Бајшански).

У међувремену, одмах после верског обреда, упутио се цео наш ансамбл са својим директорима у велику драмску салу, где је већ била постављена славска трпеза. Ту је такође најпре послуживано коливо.

Овогодишња прослава Крсног имена нашег Позоришта имала је свечан и достојанствен карактер који одговара српским крснославским традицијама и оном духу опште српске обнове за коју се залажу толики родољубиви пре-гаоци српски.

Трагедија и комедија

Кроз целу античку литературу, па и кроз Ренесанс влада у теорији комедије начело моралне поуке коју су Латини казали духовитом формулом, *ridendo dicere verum* (кроз смех казати истину). Ма да је у доба Ренесанса и за живот и за уметност меродавно било начело сувереност индивидуалитета, ипак су естетичари Ренесанса у занесености за све што је античко и у осуству објективне критике, примили овај принцип као неприкосновен.

То је утрло стазе за ово естетичко начело и у Новоме добу, све до најновијег времена.

Међутим ова теорија комедије о моралном поправљању и опомњању човека да сађе са свога рђавога пута, погрешна је и немогућа. Могла је да опстане нарочито у доба протуреформације и у репертоарима језуитских театра, који су дела антике задахнули духом Средњег века.

Морални принципи могу да имају у уметности свој удео само уколико маркирају уметнику границе које несме да пређе ако хоће да сачува чисти естетски утисак, исто тако, као што му љубав и пијетет према нацији бране да не повреди њене светиње, јер би таква драма на позорници била немогућа.

*

Трагедија и комедија претстављају човека, све његове страсти, све његове врлине, све његове жеље и разочарења, све његове триумфе и катастрофе. Човека у његовоме раду и борби са животом и људима око себе.

Покретна снага његова то су његове страсти, а трагедија и комедија приказују их, свака са свога гледишта; трагедија претставља велике страсти, њихов велики и снажан замах, достојан дивљења, комедија претставља човекове страсти без њихове величине; трагедија са узвишеног, комедија са свакидашњег и обичног гледишта.

Песник трагедије схвата и приказује људске страсти у свој њивовој грозоти и страхоти, као поремећај вечитих закона природе, која је одувек једнако велика, моћна и неприкосновена. То је уствари борба човекова са самим богом. Песник комедије их претставља без ове монументалне величине, као обичне грешке и лутања, као прелазна узбуђења без дубоке космичке мотивације, која се расплину у хумору који их враћа натраг доказујући им њихову штетност и лудорију. Са једне стране, дакле, језа и страхота судбинске борбе, са друге смех због ситности и узалудности људског узбуђења.

Ма да су трагедија и комедија два супротна пола с обзиром њивове полазне тачке, оне обе имају исту сврху. Она је чисто естетска: да се душа ослободи и растерети од афеката, који су се у души акумулирали. Трагедија језом која нас потреса када дођемо до сазнања

да је судбина човекова неизбежна и неумољива и да су закони природе неумољиви, ма да нам је од рођења у крви усађена жеља и воља за оним што никада и никако не можемо постићи. Ово ослобођење и растерећење наступа у болном сазнању, па је стога и разумљив захтев Аристотелове поетике да за њим има да наступи у трагедији катарза, прочишћење афеката, умирење душе у једној равнотежи коју песничка уметност на крају трагедије билокако има да изазове.

Комедија постизава ову сврху смехом, здравим супернорним смехом над свима људским заблудама. Све грешке, све лудости, све страсти над којима можемо да се од срца насмејемо, изгубиле су власт и моћ над човековом душом; човек влада над њима уместо да оне влазају над њиме.

Колико је човек сам господар свога духовнога живота и колико он сам ствара свој свет, показују врло јасно афекти трагичнога и афекти комичнога у њему самоме. У космичким законима, наиме, не постоји ништа трагичнога, као и ништа комичнога, као што нема ништа великог и ништа маленога. Све ове диференције ствара човекова мисао, све зависи од човека самога како и са које стране он посматра појаве овога живота. То се најбоље види из тога, што има појава и догађаја који су данас трагични, а сутра постају комични, или су истовремено за једнога комични, за другога трагични. Догађаје, нпр. које је Хомер претставио у најимпозантнијем епосу светске књижевности, пуном бола, пропадања и страдања, Оfenбах је претставио у једној ласцивној оперети.

И баш стога ове две уметничке врсте допуњују се, оне су можемо да кажемо једно, два лица људске душе; једна нужно истиче из друге у психичком процесу који такођер значи ослобођење. Комедија је ослобођење трагичнога, савладање бола и према томе, она је етички један степен изнад трагедије. И као што човек може да се насмеје и изруга свим својим болним доживљајима, свим својим страдањима тек онда када их је у себи савладао, тек онда када под њиховим теретом није клонуо ни пао, то јест, када се изнад њих издигао и може као бог са своје супериорне висине да на њих гледа, — исто тако и један народ у своме песништву прелази на стварање комедије тек онда када је песничка уметност трагедије дошла до свога врхунца.

То је епоха сазрелости и једне префињене културе, епоха која је далеко од херојског постања и борбеног уздизања нације.

То дакazuју литературе свих народа. Млад, сиров и пун енергије у своме стремљењу народ воле да се диви, да се заноси, да целива ране својих хероја, да их окива у епосе и натапа сузама у својим трагедијама. Доба стремљења и грађења не подноси исмејавања, не подноси сатире и епиграме, не подноси комедије. Оно није у стању ни да их ствара. Аристофан и Менандер, грчки комедиографи, долазе после Есхила, Софокла и Еврипида, Бен Ђонсон после Шекспира, Молијар после Корнеја и Расина.

Комедија је биљка која буја и цвета најлакше у сазрелој јесени, у прецветалости и презрелости здравих елемената.

И тако на своме путу ове две врсте, као два лица једне исте душе, означују један психички процес: од бола и разочарања до хумора,

који ослобађа и подиже. Стога је комедији задатак виши и племенији: да човека уздигне изнад свих тешкоћа живота тако да он може, како каже Фридрих Шилер, да „гледа у свему више пуки случај него ли судбину, и да се радије и лакше због недостатака смеје, него ли због злобе узбуђује и плаче“.

Д-р В. Витезица

Ђузепе Верди И ЊЕГОВО ДЕЛО

Велики мајстор талијанске опере Ђузепе Верди рођен је 1813. год. у селу Ранколе, близу вароши Бузето, у коме је његов отац држао гостионицу. Умро је у Милану 27. јануара 1901. године. Претставници вароши Бузето доделише младоме Вердију новчану помоћ, што му омогући да оде на музичке студије у Милано. Са Вердијем се десило исто што и са многим другим младим и оригинално надахнути музичким талентима, када су долазили у додир са музичким педагозима. Директор конзерваторијума пронашао је да Ђузепе Верди нема смисла и талента за музику. И што је још најгоре, није га примио на студије. Верди после овог првог свог неуспеха, али и музичког догађаја своје врсте, није клонуо. Он је ускоро постао ученик маестра Лавиње, под чијим је надзором и упутствима компоновао неколико мање важних композиција за певање и неколико дела за оркестар.

Верди на овом није стао. Његов музички таленат, његова велика осећајност и љубав за позориштем гонили су га да ствара музичка дела за сцену. Тако он написа 1839. год. своју прву оперу „Оберто“. Ова опера је компонована под утицајем Белинијевих opera, али се одмах по њеној музici опазило да је њен стваралац сигурно предодређен за сценску музику и оперско позориште. Опера „Оберто“ је ипак добро примљена. Његова друга опера претрпела је неуспех, али му трећа „Набукодоносор“ утврди композиторску репутацију. Затим су

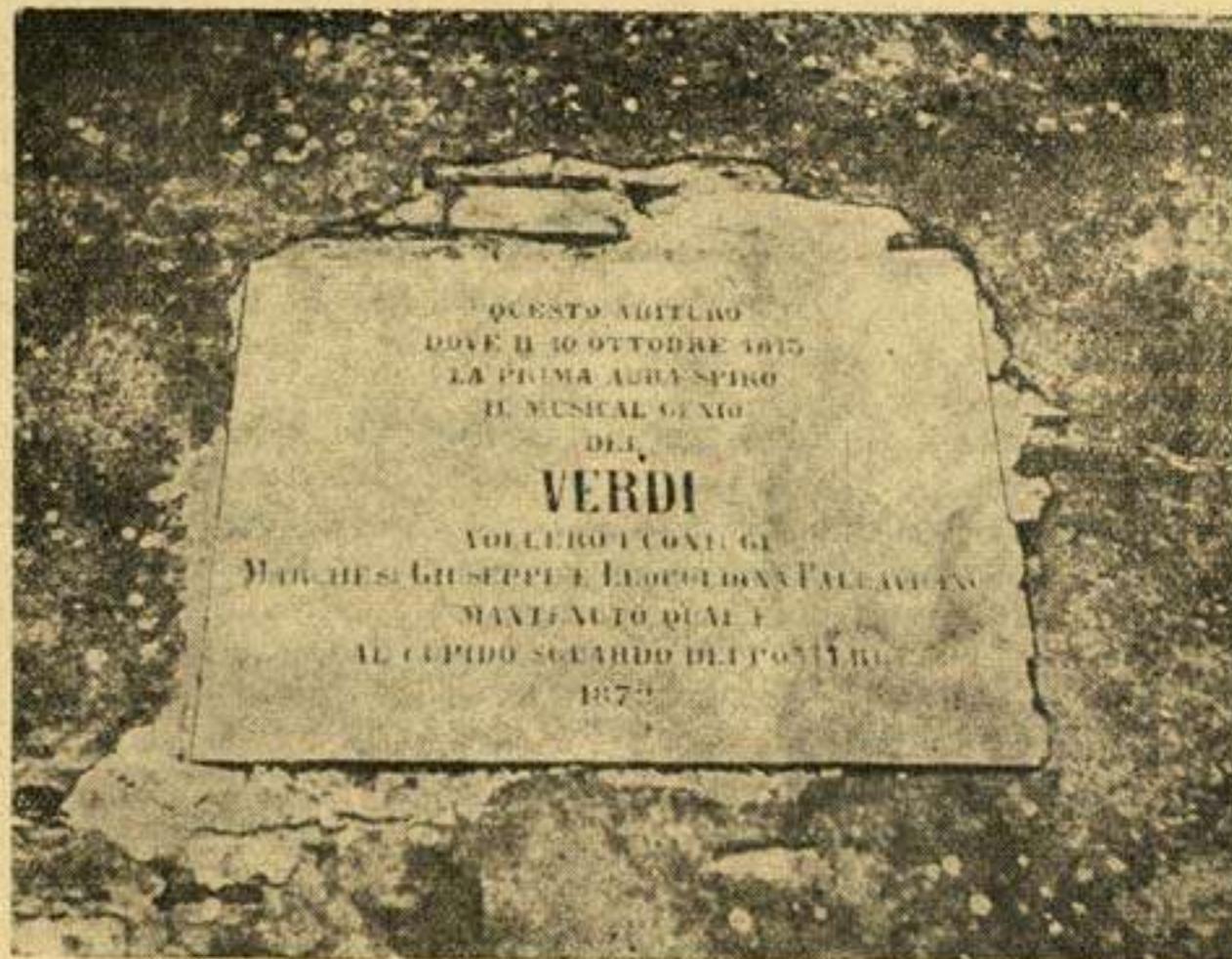
следовале следеће опере: „Ернани“, „Јованка од Арка“, „Алзира“, „Атила“, „Макбет“, „Стифелио“ и друге. Неке од ових опера доживеле су потпуни неуспех, неке се једва у Вердијево време одржавају на репертоару а неке и у данашње доба доспевају на оперску сцену. Из ове Вердијеве епохе чини бољи и изузетак његова опера „Лујза Милер“.

Онај прави, вољени и популарни Верди, појављује се тек у години 1851. са опером „Риголето“, за којом су одмах дошлие опере „Трубадур“ и „Травијата“. Ове три опере претстављају највећи триумф и највећу популарност овога мајстора оперске музике, јер су оне од свих његових дела највише продле у најшире масе слушалаца. Од наредних његових дела може се напоменути и опера „Симоне Боканегра“, која у своје време остави на слушаоце мали и хладан утисак, али се она и данас може срести на оперским сценама. Две наредне мајсторове опере „Моћ судбине“ и „Дон Карлос“ у својим појединачним деловима пројете снажним драмским духом, беху добар наговештај за највећу Вердијеву оперу „Аида“. Верди је ову своју велику оперу компоновао 1871. године по жељи вице-краља Исмаил-паше, за отварање талијанске опере у Каиру. Ауторов хонорар за ово дело износио је 100.000 франака. Успех „Аиде“ био је врло велики, а све новим и новим извођењима у свима центрима Европе растао је све више и више. У овоме свом делу Вер-

ди је унеколико потпао под утицај Вагнерове музике, али више у спољњем, формалном смислу. Музичка суштина „Аиде“ је ипак потпуно Вердијева.

Последња сценска Вердијева дела јесу „Отело“ и „Фауст“. Оба ова дела, сасвим супротна по драмској суштини и садржини, компонована су са великим техничком

драмским ефектима и срачунатим динамизмом само још повећавају музички ток и изражај. Врло изразита и допадљива Вердијева мелодија задовољавала се и са простијим и врло прихватљивим хармонским решењима, а оркестрација је готово увек дата у томе смислу да подвуче чисто позоришне ефekte. Па ипак се не могу одрећи Вер-

Спомен-плоча на Вердијевој кући рођења

рутином, али и великим дозом интелектуалности; прво са јаким драмским замислима, тежњама и остварењима; друго са пуно зреле веселости и ироније. Ове опере се одржавају на репертоару само када се првокласно изводе, и у кругу уже и културније публике.

Сва ова Вердијева оперска дела истичу се на првом месту својом великим музичком инвентивношћу, лакоћом изражавања и великим распеваном мелодиозношћу. А смишљао за добро пронађеним музичко-

дију извесне хармонске и оркестарске финесе.

Поред овако великог броја опера Верди је компоновао један велики Реквијем на успомену песника Александра Мансони. Ово дело, музички презрело, пуно мелодичности и финих музичких контраста ипак је ближе сценској музici, него религиозној. Доста је познат и један врло фини и оригинално схваћен Вердијев Гудачки квартет, који се и данас где где изводи, као и његова четири духовна дела: Стабат

Матер, Тедеум, Аве Мария и Химна Светој Богородици.

*

У нашој опери Вердијева су дела много извођена, са лепим разумевањем, осећањем стила и добром техничком увежбанишћу. Нашим певачима добро лежи и годи Вердијева пријатна и лако изводљива мелодиозност, а импонују им лако и добро остварљиви музичко-драмски ефекти те музике. Могло би се рећи да наша опера има лепу и добру Вердијевску традицију, јер све његове опере које су изведене на нашој сцени, имале су великог успеха и дugo се одржавале на репертоару. Њихова техничка опрема и музичко извођење такође су били врло примамљиви и на уметничкој висини. Од његових опера на нашој сцени извођене су следеће: „Трубадур”, „Травијата”, „Риголето”, „Бал под маскама”, „Моћ судбине”, „Аида”, „Отело” и „Фауста”.

Као и у свима другим земљама, са много већом позоришном и оперском традицијом но што је наша, и код нас је Вердијева музика

освојила публику и држи је тако побеђену у својој власти. И макако и маколико да су се ређали и мењали сви могући музички и оперски стилови пред том нашом публиком и остављали на њу најдубље и најтрајније утиске, она је ипак са детињом чежњом и наивном и страсном лакомошћу слушала и уживала у Вердијевој музici.

А Вердијева музика је као брзо делујући опијум лако освојила и све друге народе и својим дејством није дозволила ни до данас да се освестре и отргну од њеног утицаја, који је сладак и примамљив али и донекле опасан, јер опијенима не дозвољава да се удубе и напајају и на другим музичким изворима, који су исто тако важни и јаки, али и већи него Вердијеви извори. То ће све дотле тако бити, док се не појави нови савремени Верди, који ће опет слушаоце водити и замамљивати на слатке и питке музичке изворе. Велика музика истине, горчине и опорости увек ће уз себе имати само одабране поклонике.

Светомир Настасијевић

»ПРЕВОЗ«

(пређе „ТОМА БРДАРИЋ“)

шпедитерско-отпремничка радија

Пере Власијевић

БЕОГРАД, Карађорђева ул. 99

Врши превоз робе и преселења
у затвореним и отвореним колима

Тел. бр. 25-318 и 29-379

Украсите Ваш стан

са стилским и модерним намештајем из продавнице

„РЕНОРД“

ПРИЗРЕНСКА 3

Сопствена израда × Цене солидне

ПЕРСИЈСКЕ ТЕПИХЕ

свих врста

ДОИЉЕ ТЕПИХЕ и ЂИЛИНЕ

купује и најбоље плаћа

Трговина антиквитета и намештаја

ЈОВАНА С. ВУКОВИЋА

Кнеза Павла — 53 тел. 27-279

Цара Николе II — 49 тел. 40-579

тел. 23-037

ЕСЕНЦИЈЕ ЗА ЛИКЕР

— ROSMARY —

на мало и велико добијете у заступништвима:

Апотека „Славија“

на Славији и

парфимерија „Славија“

Кр. Милана — 43

Од 1. фебруара нова адреса:

Чубрина 3 а 1 спрат

преко пута биоскопа „Палас“

ЗЛАТО-НАКИТ

сребрнику — кристал

портулан — ђилине

радио и фотапарате

најскупље плаћа

„ДУБРАВКА“

Царице Милице 13.

ДАМИ!

Посетите новоотворену Крзнарску радију где ће Вам стручни рад пружити гаранцију и савршену солидност.

Бивши мајстор фирмe Кукулидес и Сакеларидес

КРЗНАР Миленко Мирић Чика Љубина бр. 14 и 16
у пасажу.

КУПУЈЕМ СВАКОВРСНИ НАМЕШТАЈ

кућни и канцелариски, постељину, текиhe, писаћe машине, шиваћe машине, радио апарате, foto апарате, касе, клавире, старо злато, златан накит, брилијантe.

Апсолутно све купује и најбоље ће Вам платити

Фирма **МИЛОШЕВИЋ** Југ Богданова — 15
Филијала Поп-Лукина 19
тел. 24-047

Оправка персијских ТЕПИХА

ТЕЛ. 20-347 "СКОПЉЕ"
Кондина 26 vis-a-vis "Политике"

Купујемо само оригинал персијске текиhe и подеране.

"БИЉАНА"

Ваше одело и хаљине
најбоље ће вам
**ОЧИСТИТИ и
ОБОЈИТИ
БИЉАНА**

ЦЕНТРАЛА Св. САВЕ 16
ФИЛИЈАЛА
Мутапова 32

ЗЛАТИН НИКИТ

Све златне и сребрне
предмете, брилијантe
и дијамантe

ПОРЦУЛАНСКЕ СТВАРИ

Кристале, фигуре, приборе за јело,
ћилиме, хармонике, радио апарате,
фото апарате и кино апарате

Купује и плаћа по највишим дневним ценама „ШАЈКА“ (пређе
„ГРИВНА“) Кн. Павла — 50

Купујемо и продајемо:

Сервизе, порцелан
античке и уметничке ствари,
као и текиhe, злато и све
вредносне ствари.

На позив долазимо.

„БИСЕР“ тргов. антиквитета
Кн. Михајлова — 39
усл. тел. 24-818

МОДЕРНО РУБЉЕ
„ДАРА“

ДАРИНКА ВЕЛИСАВЉЕВИЋ

кнез Михаилова ул. — 19
пасаж

Теразије — 14 у дворишту
IV спр.

Прима на израду мушки,
женско и креветско рубље

= ВАЖНО ЗА ДАМЕ =

ИЗРАЛА СВИХ ВРСТА ВЕЗОВА ЗА ДАМСКЕ ХАЉИНЕ

АЖУР

ПЛИСЕ

Р.МАТИЋ

КН.МИХАЈЛОВА 17

ПАЖЊА!

Вршимо брузу поправку
дрвене, кожне, и гумене обуће

„АВАЛА“

Таковска — 39

Пре него што купите намештај

НЕ ЗАБОРАВИТЕ ДА ПОСЕТИТЕ ФИРМУ

„ШУМАНАЦ“

где ћете добити намештај

чувене фабрике „БОРОТА“

Трговина намештаја Кр. Милана 1

Вршим

СВУ ОПРАВКУ НАМЕШТАЈА
КАО И ПОЛИТИРАЊЕ

Столар ДОБРИЋ

Пријренска — 3 у дворишту

Датум	Репертоар
Понед	
15	17 Фигарова женадба Музичка драма у четири чина
Уторак	
16	17 Улични свирачи Комад у три чина
Среда	
17	17 Чаробни стрелац Опера у три чина
Четврт.	
18	17 Мина од Барихелија Комад у пет чинова
Петок	
19	17 Верна сенка Комад у три чина
Субота	
20	17 Живела Балет у два чина од Адама Дивертисман
Недеља	
21	15 Иабирачица Комедија у три чина 18 Зона Зефирова Комад у четири чина

Оглас рег. С.Бр. 19999, од 6. X. 1942.

Кад патите од

узмите
FLORIN

Добија се у апотекама, парфумеријама и
колонијалним радњама.
Девојка БЕОГРАД — ВОСАНСКА 60.
Одобрео С.Бр. 157/41.

НАКИТ
КУПУЈЕ
ТРГОВИНА НАКИТА

Кр. Милана — 41^а до Славије

M.G.S.

ПРОИЗВОДИ: ЕЛЕКТР. РЕШОИ, ПЕЋИ, ЛУСТЕРИЈА
ЛАМПЕ стилске. лампе савијајуће у сваком положају
за писаће и цртање столове, Кр. Милана бб

ЗЛАТАН НАКАН И ЗЛАТИНЕ ЗУБЕ

у новчипете по највишим дневним ценама код
 фирмe „СТОБИ“ угао Кр. Милана и Фран-
коанове — улаз из Франкоанове ул. бр. 34 тел. 27-961.

Атеље

МИДЕРА и ПРСЛУКА
»Graziosa«

Највећи избор у материјалу.

Кн. Љубице — 8

Тел. 28-228

МИЛАДИНОВИЋ
КОЖНА ГАЛАНТЕРИЈА

ТАШНЕ, РУКАВИЦЕ, КО-
ФЕРИ, НЕСЕСЕРИ, НОВ-
ЧАНИЦИ, ПОЈАСЕВИ
Чика Љубинић — бр. 14-16

ВУНУ за ПРЕДЕЊЕ

као и памук из душека и јоргана,
ЧЕШЉАМО НА ВЛАЧАРИ док муш-
терија чека. Прерађујемо вуну и од вунених от-
падака. Одлична израда.

„ХУМ“ — Цара Николе — 10 (Славија)

„СТРАЖИЛОВО“ ЗАВОД ЗА КУПОПРОДАЈУ
(ранје „ПОСЕД“) НЕПОКРЕТНИХ ИМАЊА

Поенкареова 32/І. лево
Тел 27-491.
Власник
Павле Касапски
дипл. техн. арх.

Располаже великим
бројем разноврсних и-
мања како у Београду
тако и у унутрашњости.

У атеље у „СЛАВИЈА“ (пређе „ФОТО-ПЛАСТИКА“)
МИТРОВИЋКА снима са познавањем анатомског
изражaja лица.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

У БЕОГРАДУ

У суботу, 20 фебруара 1943 године

Мина од Барнхелма ИЛИ Војничка срећа

Весела игра у пет чина од Лесинга

Превео Вl. Мошуљ

Редитељ Јован Поповић

ЛИЦА

Мајор од Телхајма, на расположењу	Божидар Дрнић
Мина од Барнхелма	Надежда Ризнић
Гроф од Брухсала, њен ујак	Јован Николић
Франциска, њена девојка	Марица Поповић
Јуст, мајоров слуга	Марко Маринковић
Паул Вернер, мајоров бивши	Миливоје Живановић
наредник	Божа Николић
Гостионичар	Ида Прегарац
Дама у црнини	Будимир Брадоњић
Ловац	Бранко Јовановић
Рико де ла Марлинијер	Димитрије Величковић
I } послужитељ	Радивоје Ранисављевић
II } послужитељ	

Сцена се догађа наизменце у сми гостионице и у побочној соби.

Декор по нацртима Миомира Денића

Костими Милице Бабић-Јовановић

Сав вез из радионице Матић, К. Михајлова 17/І и Теразије 28.

ПОКВАРЕН САТ

ПОПРАВИЋЕ ВАМ СОЛИДНО.
КУПУЈЕМО ЗЛАТО И БРИЛИЈАНТЕ.
ПАШИЋЕВА бр. 6 — ТЕЛ. 24-22,

РАЈИЋ

ПИРО-ВИЈЕТ

ХЕМИЈСКИ ЧИСТИ И БОЈИ
ОДЕЛА, ХАЉИНЕ И ДРУГО

Бријанова - 5

„БРИЛИЈАНТ“ КУПУЈЕ

и плаћа највише злато ново и старо,
зубе, прстене, ланце, сатове, брошеве,
минђуше, дијаманте крупније,
брiliјante све величине, купује
„БРИЛИЈАНТ“ Трговина старог златног
накита и драгог камења
М. Митровића, Ђорђа Вашингтона 6, Бајлов. пијаци.
Тел. 28-706

НАМЕШТАЈ

Посетите велико стовариште
СОБНОГ И КУХИЊСКОГ НАМЕШТАЈА

Саве Г. Стојковића

у Београду Кр. Александра 70

ЖЕНСКИ
ШЕШИРИ

И
УКРАСИ

ДУКИЋ

Француска 5 — до позоришта

ЈОВАН ФРАЈТ-БЕОГРД

СВЕ МУЗИКАЛИЈЕ (НОТЕ)
И МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

Франкопанова ул. бр. 5. Тел. 21-493

ТРАЖИТЕ НАЈБО-
ЉЕ СРЕДСТВО
ЗА НЕГУ ЗУБА

КУШАКОВИЋА КАЛОДОНТ

НАМЕШТАЈ

СТИЛСКИ — УМЕТНИЧКА ИЗРАДА

ЛУСТЕРИ

кристал, бронза и ковано гвожђе у разном стилу.

УМЕТНИЧКЕ СЛИКЕ и ТЕПИСИ

Прима поруџбине за израду свих врста стилског намештаја, уређује станове, виле, хотеле, канцеларије и установе

„ДОМ“

Трговина уметничког намештаја **Смиљане Брковић**

Вука Каракића ул. бр. 8 тел. 28-395

КО ИГРА ТАЈ ДОБИЈА

ЗАТО ПОЖУРИТЕ

и

купите срећку

у

најсрбнијој колекцији

Милоша Ђ.

РАБРЕНОВИЋА

КРУНСКА-28

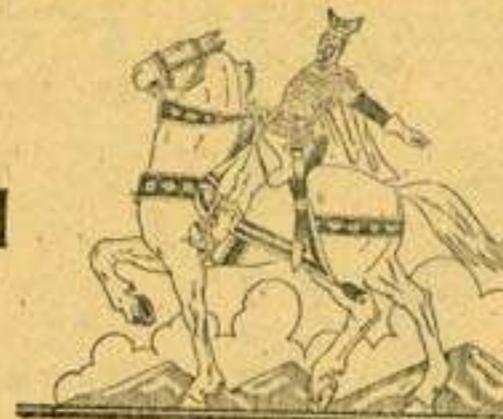
23-416.

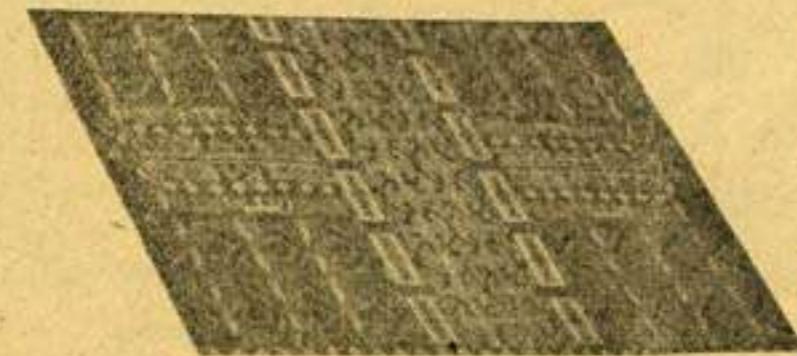
КУПУЈЕМ и ПРОДАЈЕМ:

КРИСТАЛ

ПОРЦЕЛАН

КОБАЛТ

ПЕРСИЈСКЕ и ДОМАЋЕ ТЕПИХЕ

Трговина антиквитета **ДРАГИЦА ПАВКОВИЋ**

Кр. Милана — 39

НАМЕШТАЈ „**ЗОРА**“ БЕОГРАД

Кр. Александра бр. 87 и бр. 97 тел. 40-156

Има велики избор спаваћих соба, кухиња, трпезарија, комбинованих соба, науча, патент фотеља, салонских дубоких фотеља, уз најниže цене, најлепши избор за 1943 год.

Власник **Ђорђе Барјактаревић**

Летошњи свежину
одржавете

Употребом
ПРЕПАРАТА ИЗ ПАРФИМЕРИЈЕ
„СЛАВИЈА“ Кр. Милана -43

ШТАМБИЉЕ
ПЕЧАТЕ
ДАТУМАРЕ
НУМЕРАТОРЕ
НАПИС. ПЛОЧЕ
КЉЕШТА ЗА
ШЛОМИРАЊЕ
СУВЕ ЖИГОВЕ
КАЛУПЕ
ЖИГ
БЕОГРАД, КНЕЗ МИХАЈЛОВА 15

КРЗНАР

Крзнење

БҮНДЕ

готове и по
поруџбиви
најбољег
квалитета и
вајмодерни-
јег кроја до-
бићете по
врло повољ-
ним ценама
само код
КРЗНАРА

Ј. ТИМОТИЈЕВИЋА

ВАСИНА УЛ. БР. 15

Оправке и префазонирања

Уредите Ваш стан, вилу, кућу и дућан

код Атеље-а за унутрашњу архитектуру фирме
РАДИВОЈЕ М. ТОДОРИЦА

Космајска — 35

СВЕЧАНЕ ИГРЕ У БАЈРАЈТУ

То је био идеал Рихарда Вагнера када је писао своје дело: Драма будућности, и када је хтео за универзално уметничко дело да зида свечано позориште. Бетовен у својој Деветој симфонији износи у почетку све грозоте од којих паги душа пред тешком загонетком живота. Ту је приказана идеја живота у својој грозној помрчини. Поред тога Бетовен је поставио своје велико веровање у једно ослобођење човечанства. У сред ноћи страствена чејђе за ослобођењем, рађа са помало светла наде и спаса, док се не разбукти у море светла, у триумф онога што је у животу свето, велико и непролазно, по речима Шилеровим: Загрлите се милиони, горе над облацима станује наш добри отац. Последица симфоније Бетовенове је ослобођење музике од њеног властитог елемента и прелаз у синтетичко дело уметности. То је и била основа за све будуће покушаје једне уметности која је универзална и по којој може да се уздигне драма будућности као моћна катедрала: синтетичко дело универзалне уметности.

До под крај Средњег века била је поезија литерарна и наративна, од Ренесанса она живи новим животом, и појављује се драма речи. Шекспир даје речи најсавршенији израз, али остаје уједно популаран, док је драма у Француској била искључиво аристократска и тиме давала мање у слова за свој слободни развитак. Гете и Шилер стоје између ова два пола Шекспира и Расина. Под крај XVI столећа појављује се у Италији опера, али Вагнер за модерну оперу држи да је далеко од идеалног циља да по узору грчке трагедије органски споји поезију, музику и илу у једно савршено јединствено дело. Стога је идеал Рихарда Вагнера био да модерни уметник створи уметничко дело које би за модерно доба било оно исто што је за грчки народ грчка трагедија: израз целокупне уметности једнога народа. Стога је и Вагнерова драма гоставила интимну везу између поезије и музике. Песник ствара радњу и одређује гест и реч својих лица. Тиме је дакле драма видна за интелект и око али још не за осећај и за ухо. Стога је песник приморан да појача израз својих стихова тиме што треба да их заодене мелодијом. Не само то, већ он мора и да даде мелодији њене хармоничне основе и мора да слуху да могућности да у тоновима осети унутарње значење покрета и пластичног геста, он мора да гласом оркестра изрази све осећаје који су у драми скривени а које реч није кадра да изрази. Стога је по концепцији Рихарда Вагнера поезија активни мушки елеменат уз који се пуна љубави и нежности првија музика да са њиме створи савршено дело. То су основне Вагнерове идеје уметности која има да освоји будућа поколења.

Реформа театра коју је Рихард Вагнер хтео да оствари у своме позоришту у Бајрајту није само чисто естетског него и моралног карактера. Узрок свега зла у свету по мишљењу Рихарда Вагнера јест помањкање љубави, или да се изразимо са речима Шопенхауерове филозофије, егоистичка воља живљења која индивидуум одвраћа од осталих створова да живи само за себе. Овај егоизам узрок је назадовању модернога друштва и његове уметности. Капитализам је постао господар света и поделио уметност на малене делиће и гране које су некоћ у грчкој драми биле органски уједињене. Уметници су вођени од своје рође-

Рихард Вагнер

не сујете а публика није способна да схвати велико синтетичко дело него је расцепана све према ужињу и комодитету. Бајрајтско позориште је протест против овог егомизма, школа самопрегора, и љубави. Његова музичка драма има тенденцију да при своме извођењу уједи-

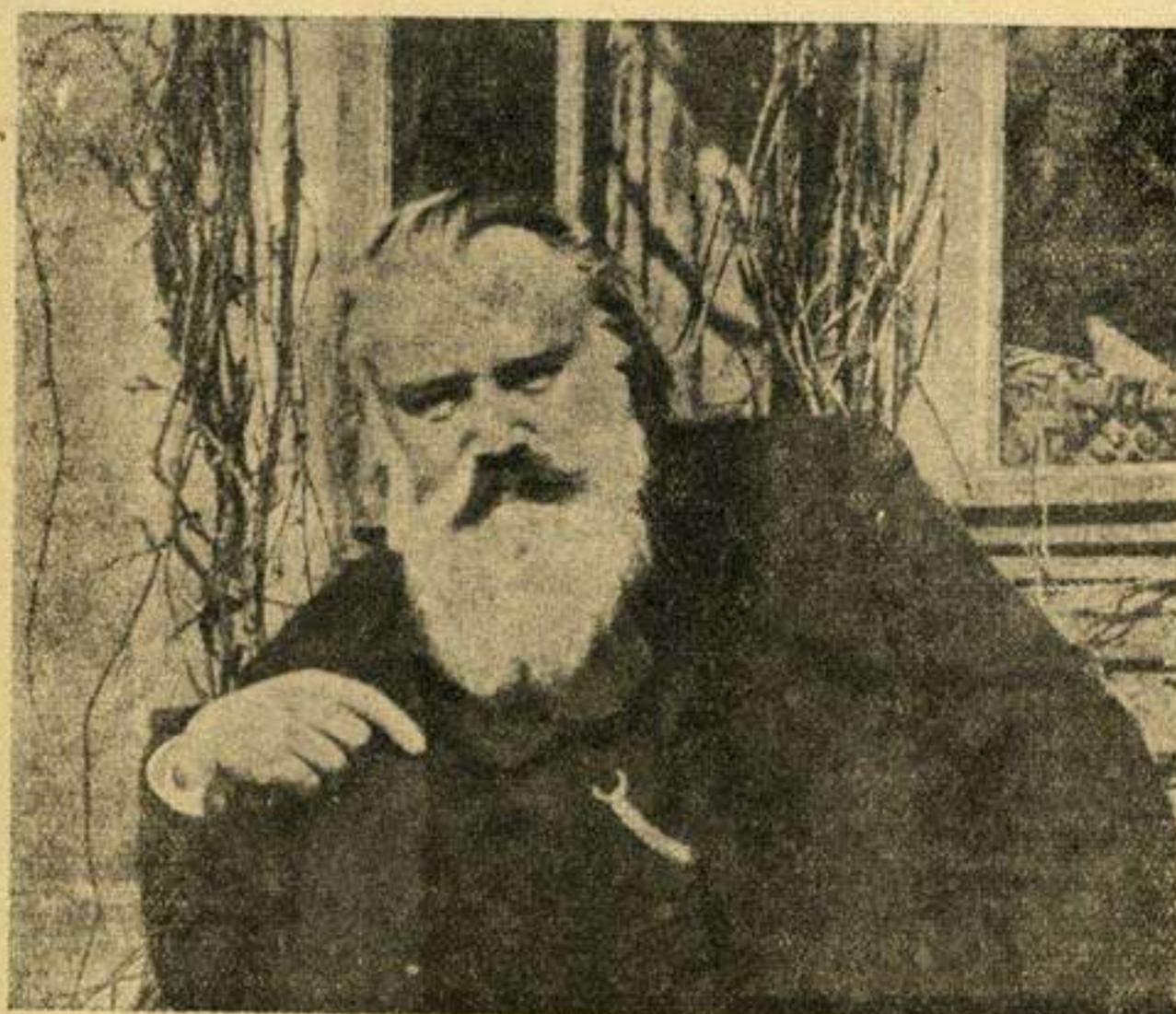
ни у хармоничну синтезу све појединачне уметности. То је идеал грчких олимпијских игара у којима је учествовало свако народ и које су биле и симбол уједињења народа и његових свих душевних снага.

Dr. B. B.

ИЗ УМЕТНИЧКОГ СВЕТА*Јоханес Брамс*

„Када бих говорио језиком анђела а љубави не бих имао, био бих само као шумећи цимбал и звечеће гвожђе!“

Те речи апостола Павла, човека, који је први у Хришћанству опевао у својим посланицама љубав, љубав као доброту бога оваплоћену у човеку, и први изразио неумитну борбу душе са телом — те његове

Јоханес Брамс

речи поставио је Јоханес Брамс као основу своме најдубљем делу „Четири озбиљна спева“, које је компоновао пред своју смрт, која га је затекла с пролећа у Бечу управо пре 50 година... „Када би говорио језиком анђела, а љубави не бих имао, био бих као шумећи цимбал и звечеће гвожђе!“

Ту елементарну и необуздану снагу душе, приказао је велики немачки вајар и сликар Макс Клингер у споменику Јоханеса Брамса, који

је израдио за Брамсов родни град Хамбург. Идеја се рађа, расте, подиже се, и излива се као бучан талас у душу уметникову. Изничега, са дна постоља, на коме се уздигла импозантна фигура уметникова, вакрсава јака и снажна фигура човека, који је титански обухватио ноге уметникове... Снага идеје се јавља из душе човекове... Из његовог нарочја, из тога хаоса коме још није свануло сунце, коме се још није отворило небо, — извија се дивна појава младе жене, фигура, најлепша можда, што је извајана у камену у новије доба наше уметности. Она се рађа, са болом се извија из његова нарочја, и из хаоса стреми ка сунцу и светлости. Њене очи се помало отварају... и као да назиру издалека рађање новога дана... Над њоме, уз појаву уметникову, привила се друга младалачка фигура. Широко су се отвориле њене очи. Гледају бистро и ведро једну визију која се у души створила, идеја је вакрслала... Савијене као на молитву руке привила је уз бок уметников, што као храст стоји непомично сталан и непоколебив у самоме себи... Руке стреме у својој молитви Музи што се издигла изнад ње, главом уз главу уметникову, као да му на уво шапне о животу, о болу, о љубави и борби, о богу и титанима... Идеја је успламтала као букиња и прелева се као талас у душу уметникову... Поставио је руку на уво и слуша, слуша... а поглед му се изгубио у недогледне даљине. Он као литица усрд бурнога мора стоји непомичан и неустрашив. Узбуркани таласи навиру, расту, пењу се, пене и разбијају о њу... таласи тонова са недогледног мора вечности. Он је господар над њима, сви се у њега сливају као река у широко море... и снага, и сањива нежност љубави, и светлост храма и молитве, и дивља јачина олује... све!... Тако је гледао и приказао Јоханеса Брамса уметник Макс Клингер. Нема сумње, да само велики духовни један другога могу достојно да схвате и прикажу...

*

Брамс је већ од рођења био предодређен за уметника. Муза му је над колевком запевала. Отац му је био музичар, музичар од заната. Свирао је у оркестру Хамбуршког театра и у кафанама свој контрабас, а умео је да гуди и на виолини. Отац је тамо водио и сина, да га покаткад замени... Млади Брамс је почeo зарана да компонује. Компоновао је и бацао у ватру своје композиције, незадовољан са њима, и очекујући од себе нешто више и боље.

Мађарски виолиниста Рамењи поведе га собом на једну концертну турнеју. Музика овог 20-годишњег младића потресе дубоко у Хановеру музичара и концермајстора Јоахима, када је слушао његову Це-дур сонату и његов Ес-мол скерцо. То исто је било и са Шуманом и Кларом Шуман када их је млади Брамс посетио у Дизелдорфу.

— Звено је зазвонило на вратима куће, на којима је млади Брамс прочитао да ту станује концер-директор Роберт Шуман. Једна млада дванаестогодишња девојка провири и запита га ко је и шта хоће.

— Ах, молим, молим... Брамс је моје име. Јоханес Брамс из Хамбурга... А... да ли је... да ли је... можда господин концерт-директор код куће?... За мене, знате, да ли је, за мене код куће господин концерт-директор за мене... муџао је збуњено млади Брамс на вратима Шумановог стана. — Ушао је, сео на столицу и чекао. Скоро са страхопоштовањем посматрао је велики флигл пред собом, над којим је на зиду висила Бетовенова маска са позлаћеним ловоровим

М. Клингер: Одвођење Прометеја

венцем око чела, а поред ње слика Баха, Моцарта, Шуберта и Менделсона. Наједном је стајао пред њиме Шуман, композитор „Карневала“ и „Манфреда“ и дивних песама Романтике.

— Ах, Јоханес Брамс! Ви сте Јоханес Брамс, рече Шуман и срдачно му пружи руку. Мој пријатељ Јоахим писао ми је тако лепо о вама, да сам живо желео да вас видим и чујем...

Млади Брамс је узалуд пробао да прикупи своје мисли и да из њих сложи бар једну сувислу реченицу. Он је гледао пред собом само мајстора, оно меко безбојно лице, она нежна и пуначка уста, тамну косу што му скоро покрила чело и оне паметне али немирне и тражеће очи...

— Ви сте студирали у Хамбургу, упита га Шуман.

— Да, код Марксенса.

— Код Марксенса, понови Шуман и климу задовољно главом... А онда? — И пре него ли је млади Брамс могао да говори, Шуман, видећи у његовим рукама свежања нота, рече радосно:

— Ха, ви сте ми донели нешто од својих композиција, рече, устаде и приђе клавиру.

— Да, одговори Брамс збуњено. Ако господин концерт директор буде тако добар да... да прегледа.

Шуман узе ноте, прелиста брзо неколико страна, једва чујно певући неке стране — и тада поче све интензивније да чита. Наједном подиже главу са нота и упита Брамса:

— Колико вам је година, младићу?

— Двадесет прошло у мају.

— Двадесет? понови Шуман зачућено. Двадесет... А... хоћете ли да ми одсвирате оно што сте написали?

Брамс седе уз клавир и одсвира своју сонату за клавир у Е-дуру. А када је младић свирајући прелазио у Алегро, Шуман сав узбуђен

приђе му и гледајући га непомично својим очима, поче да му шапуће узбуђено:

— Да, то је... то је оно, то је оно право и велико! Чекајте, чекајте да позовем Клару, да и она чује. Она то мора чути...

Брамс прекиде свирање, и остале као укопан на месту погнуте главе. Шта је мајстор тиме хтео да каже?... Зар је то што сам собом донео у истину нешто што вреди?... Али кад подиже главу, пред њим је стајала Клара Шуман, прослављена уметница. Као нека визија из далеке непознате земље снова учини се младићу ова лепа жена када му је са нежним осмехом пружила руку... Збуњен и занесен пољуби он врхове њених белих прстију...

Тада је морао поново да свира да га и Она чује... Свирао је онај узбудљиви Алегро пун младалачког полета и страсти... па чежњиви јесењи Анданте, ведри и природни Скерцо и безобзирни и пркосни финале. Једна нова музика елементарне оригиналности, истина, још сва испуњена хаосом „Штурма и Дранга“, али сва пројекта потресном директношћу и природношћу, далеко од сладуњаве кокетности; једна нова висока музика велике искрености.

Шуман је непомично седео у једном тамном куту собе... Његово бледо лице, на коме су се већ појављивале сенке болести која га је оборила, као да гледа и чује откровења у која он није ни смео ни хтео више да верује, она чуда која није очекивао. Један доживљај прострујају је његовом душом и испунио је као једно ослобођење: „То је онај који је морао доћи, тамо седи и свира онај кога сам ја очекивао“... говорио је Шуман у себи — и пред њиме устаде сав његов живот пун борбе и стварања, лица пуна дивље занесене романтике, и Клара, срећа његовог живота. И тада на крају онај Финале — даље не моћи, даље не успети — не довршити и изразити сву ону лепоту због оног претећег демона што је пркосно провиривао из његове болести, коме он више није могао да избегне... Али овде је онај који ће довршити оно што ја нисам могао...

Брамс је довршио. У скромноме ишчекивању окрене се он њему да чује... Али Шуман је ћутао и ћутећи стискао је његову руку и држао је дugo у својој у једној свечаној пози, као да је хтео да му преда све своје чежње и наде и нове целога живота... Клара му је пришла и са једном очаравајућом љубазношћу у очима рече му: Вас је Бог послao или послao Вас је као израђеног уметника на овај свет!...

— Дођите опет, сутра, прекосутра, сваки дан, увек... рече му Шуман при одласку. А када је Брамс изашао, Шуман при одласку. А када је Брамс изашао, Шуман седе и написа позив својим Дизелдорфским пријатељима: — Дошао је један од кога имам да очекујем чудеса, рече он својим пријатељима. Осећам да ја треба да одлазим, а он треба да дође и да израсте, да буде велик, рече он, понављајући речи Јована Крститеља када је упознао Пророка Христа из Назарета!...

*

Шуман је пред своју трагичну катастрофу у октобру 1853 написао у лајпцишком листу „Neue Zeitschrift für Musik“ чувени чланак „Neue Bahnen“ („Нови путеви“) у коме је објавио целом свету препород музике у Јохану Брамсу. Мало иза тога Шуман је душевно оболео и умро у душевној болници у лету 1856. Цело ово време Брамс је био уз Клару Шуман, као друг, брат и идеалан пријатељ, чинећи све да

ту страховиту несрећу. Из овога друговања, узајамног поштовања и заједничке љубави према уметности, развила се између њих једна нежна и велика љубав... Брамс је искрено заволео Клару Шуман, са зирију од себе пуних 14 година, и она је на ту његову љубав пуном љубављу одговарала. Али морао је доћи дан одрицања и растанка. Растанак са љубљеном женом коју је исто толико поштовао колико ју је волео, изменио је Брамсов живот и запечатио га вечитом самоћом. Брамс је живео, борио се, успевао, друговао, али је увек остао сам, усамљен у својој души, носећи у њој један гроб, који никад више није могао да заборави. Над његовим животним обзорјем надвио се један облак који никада више није могао да ишчезне. Тада почине његов живот, живот човека који је од благог, нежног и романтичног све више постајао горак и ћудљив, нарочито под крај живота. Сав свој бол прекрио је у конвенционалним и баналним дужностима свакидашњег живота. Нико није могао да види под оном појавом крупног и тешког човека један уврли цвет и сатрвени плод живота. Пред крај свога живота Брамс је казао једном свом пријатељу: „Ко ме је икада видео у друштву, држао ме је сигурно за весељака, али ви ћете ми веровати кад вам кажем да је весеље моје душе давно закопано“.

Године 1863 пресели се у Беч. Ради много. Сам за себе треба врло мало. Живи скромно а раздаје све што добије сиромасима. За себе не оставља ништа. За њега вреде они стихови Вилхелма фон Шолца:

„Живот сиромашан у својим јадним подвизима прелази и пролази по узаној стази и изгара као тиха свећа, живот у коме се јавља оно што је најдубље и најјаче, да се опет изгуби у тамне бездане невиђено и нечувено“.

То је био живот што у самоћи противче и скрива се. Симболично је то што је Брамс своје пријатно и ведро лице једном наглом одлуком сакрио у густу браду. Постигао је велике части, али и оне га нису измениле. Постао је почасни доктор универзитета у Кембрију и Брејслау, почасни грађанин Хамбурга, вitez Пур ла мерит, баварскога Максимилијановог и аустријског Леополдовог ордена. Он рече да га сва ова одликовања више боле него ли што га веселе. Пре 40 година, каже 60-годишњи стариц, пре 40 година, када сам уживао срећу љубави, био би се радовао, и осећао бих дужност да се учним достојним тих одликовања... Али сада, сада је већ доцкан!...

На 3 април 1897 преминуо је у Бечу Јоханес Брамс!

?

Музика Јоханеса Брамса у главноме личи на широку атмосферу над којом су се као величанствена купола надвили облаци што прете олујом. Та је музика мужевна и јака, бурна и олујна, али уме и да се узрадује, да буде грациозна и нежна. Она пева у „Минеслид“ у „Holder klingt der Vogel Sang“ у првој виолин-сонати „Соп апіта“, срећна, мужевно срећна у јакоме басу у четвртом ставу виолинског концерта, бурна у првој и четвртој симфонији, сањива у серенадама уоквиреним лепом, веселом оркестралном музиком. Брамс је у својој музici изразити протестант, далеко од католичке докматске религије. Протестанска мистика надвила се на његовим делима као сутон над високим врховима поноситих брда, као у огромном храму у коме се погасила кандила и душа у полутима разговара са својим богом, сло-

бодна и велика, не сметана од људи, под огромним сводовима, затвореним очима, да сама проживи свој бол и утоне у гледању невидљивог и вечног...

Макс Клингер је овековечио у својој уметности Бетовена, Вагнера и Брамса. Нарочито га је занела Брамсова музика. Поред момументалног споменика у Хамбургу, он је изразио своје дивљење и поштовање према великим уметнику и у једној серији слика, 40 дивних илустрација приказују уметникове утиске при слушању Брамсовых дела... у штиху радијунгу и црним и бојеним литографијама.

Ја ћу само неке поменути: „Евокацију“, „Борбу Титана“, „Ноћ“ и „Одвођење Прометеја“. У „Евокацији“ приказан је уметник на жалу недогледног бескрајног мора. Седи за клавиром и својим тоновима изазива Музу, персонификацију природе и живота, да са њоме извије химну неба и земље. Пред њиме ваксурсава Муза са раскриљеним руцама према харфи да преко њених жица пробуди песму која се родила у његовој души. Над пучином бурнога мора прелеђу и боре се духови неба и земље као облаци усрд громовне олује, маска са харфе запевала је химну судбине, а морски таласи навиру као гиганти и шуме уз харфу и тонове клавира под уметниковим прстима. Небо и земља одавају се на Евокацију уметника и певају песму духовног ослобођења...

У „Борби Титана“ представљена је битка сила вулканске земље са вишњим боговима, Мрака са Светлом, материје са духом, и укључује у себи сву борбу општега са маленим „ја“ — човека са силама које су од њега иенадмашно веће и јаче, и од којих он ипак зависи; трагична борба у сазнању немогућности човекове победе.

„Ноћ“ се прострла изнад изморене и заспале земље. Телеса горостасних титана леже у мору и стрче изнад њега као огромне литице. Преко мора успаваног лете три бела голуба, три голуба мира у којем се одмарала мати земља и изморени људи. Горе у једној страни светлог свемира седи Прометеј и слуша савете божиће мудрости, „Прометеј кога је Клингер на једном другом Штиху приказао како га бог Хермес и Зевсов орао одводе преко морске пучине и преко далеких земаља тамо до Кавказа где ће га приковати и где ће Орао да му јетру кљује. Приковани Титан човек Прометеј, симбол ослобођења стварајућег човечјег духа, Прометеј, што је савладао вољу богова и своју рођену судбину себи покорио.

Велики уметник приказује великог уметника. Ту се уметност два пута родила и двапут себе саму створила. То су врхови на којима се ослобађа дух и заборавља бол и умрlost људска. С времена на време треба да се уздигнемо до тих висина, где се лакше дише и где очи ведрије гледају, да се охрабримо и ојачамо за даљну борбу живота, за слободу духа и остварење човечанских идеала.

Д-р В. В.

Премијере, обнове, репризе

После комада „Мине од Барнхелма“, чија је премијера била пре неки дан, наше Позориште приказаће ускоро још два комада, који се спремају већ прилично дуго. То су „Менехми“ од великог латинског комедиографа Плаута и „Сунце, море и жене“ од познатог нашег драмског писца г. Момчила Милошевића.

„Менехми“ режира г. Владета Драгутиновић, наш познати редитељ који је, у последње време поставио с успехом више комада. Главне улоге у комаду играју г. г. Божидар Дрнић и Миливоје Поповић-Мавид. Г. Дрнић игра улогу Менехма I, а г. Поповић-Мавид Менехма II. Главне женске улоге играју г-ђа Невенка Урбанова и г-ђа Иrena Јовановић. Г-ђа Урбанова има улогу Еротије-Хетере, а г-ђа Јовановић жену Менехма I. Друге важне улоге играју г-џа Љубица Секулић (робиња Еротијана), и г. г. Александар Цветковић (Пеникуло), Михаило Васић (таст Менехма I), Милан Поповић (роб Месеније), Димитрије Величковић (кувар Цилиндар), Братољуб Глигоријевић (лекар). Пролог има г. Сима Јанићевић. Декор, по узору на римско позориште, спрема г. Миомир Денић. Костими су поверили г-ђи Милици Бабић-Јовановић.

Комад „Сунце, море и жене“ режира писац комада г. Милошевић. У овом ведром комаду суделују само жене.. Плаву госпођу игра г-ђа

Иrena Јовановић, Госпођу са псантицетом игра г-џа Дивна Радић, Госпођу у разводу г-ђа Невенка Урбанова, Удовицу г-ђа Невенка Микулић, Госпођицу г-ђа Мира Тодоровић-Мавид, Ану, г-џа Олга Спиридоновић. Одговарајући декорски штимунг за овај комад спремио је академски сликар г. Миленко Шербан, познат нашим гледаоцима по успелој инсценацији „Кир Јања“.

Поред ова два комада отскора је у припреми и комедија „Оде воз“ од г. Душана Мишића. Ово прво дело једног потпуно новог драмског писца режира г. Милан Стојановић. У извођењу комада суделују наши врло угледни чланови. Тако главне улоге играју г. Божа Николић (Мика Јечменић), г-ђа Зора Златковић (Зорка), г. Јован Гец (Јова), г. Марко Маринковић (Љуба Красић), г-џа Милева Бошњаковић (Цаја), г-џа Ружица Текић (Дара), г. Јован Николић (Влада Панић), г. Милан Поповић (Паја Матић), г-џа Љубица Секулић (Вера). У осталим улогама запослени су г-ђа Софија Перић (Јула Кос), г-ђа Лепа Петровић (Милева), г-ђа Матилда Милосављевић (собарица), и г. г. Јован Антонијевић (сељак инвалид), Димитрије Величковић (путник I разреда), Милан Живковић (Веља Савић), Братољуб Глигоријевић (хотелски кувар), Мирко Милосављевић (трговачки агент), Милорад Југијатовић (Мића), Љубомир Петровић (хотелски портир).

Позоришне белешке

Приликом смрти Ранка Младеновића. — Поводом смрти д-ра Ранка Младеновића, књижевника, бранијег генералног секретара и директора Драме нашег Позоришта, запажено је у београдској штампи више написа који оцртавају сугестивну личност и приказују књижевну делатност овог веома интересантна представника српске стваралачке културе између два светска рата. Већи део тих написа, природно, није у могућности да даде исцрпан и непристрастан приказ Младеновићеве духовне личности; то је посао који припада књижевној историји и књижевној критици. Међутим, из тих написа, у којима жалост за изгубљеним човеком и књижевником потискује објективност оцене, може се наслутити важна функција коју је Младеновић, и у више праваца, вршио у нашем духовном животу последњих двадесет година, најпометнијих у историји српског народа.

Тако „Српски народ“, у свом 2 броју од 16 јануара, доноси два написа о Ранку Младеновићу и његову „Велмошку молитву“, из периода његовог поетског тражења приснијег додира са српским народним духом. У првом, непотписаном напису „Др. Ранко Младеновић“ даје се сажето целокупан духовни лик Младеновића. Писац дели Младеновићев рад на „чисто књижевни, чисто позоришни, чисто новинарски“. О његову раду у починој области области кратко утврђује: Младеновић је био „директор драме, управник позоришта, позоришни критичар, позоришни есениста, позоришни теоретичар“. И закључује: „Пример социјалне напетости, о њему се као драмском писцу може рећи да је својим ко-

мадима још као ученик пао у очи, да је исправа неговао националну мистику, да је доцније прешао на тананост драмске технике, па је најзад полако али сигурно сазревао у драмској критици. И о тој великој победи театрализације над Талијом тек ће се имати писати.“

Други чланак дао је М. Стојимировић-Јовановић: „Ранко — човек и уметник.“ То је топла историја духовне делатности Младеновићеве, од гимназиског шлоковања до смрти. Иако по природи склон лирским опсесијама и драматским уочавањима, Младеновићева докторска дисертација није из књижевности, већ из области наше политичке историје (администрација и дипломатија Кнеза Михаила). Доцније се са историским интересовањем упушио у етнографске и фолклорне проблеме који су га надахнули и за прве драматске радове. О Младеновићеву позоришном смислу вели писац: „Човек искреног позоришног интереса, драмски писац и стручњак у свима компликованим питањима позоришне уметности, он се сав предавао позоришту, које је најзад постало главни објект његова живота. Са смислом за реалност, он је дугогодишњим радом стекао одређена мишљења и о мањима нашег позоришта, као и о његовим стварним потребама и задацима. Он је пратио развој позоришне уметности и на страни, студирајући остварења тамо постигнута, али је знао да буде одлучан противник оних једноставних „пресађивања“ кад год му се чинило да она спутавају органски развој домаћих талената на пољу признатога драмскога стварања. Рационалан модернист, он је имао нетогрешно чуло реалности — тај нај-

бољи путоказ и у најфинијим гранама уметности. — На неколико година пред овај рат, Ранко је путовао изван земље да види савремено европско позориште и да проучи узроке и услове његове тесне везе и сарадње са друштвеним идеалима средине. Наше је позориште тада било у јеку своје кризе, јер је давно боловало од дизоријентације. Замољен да се из Осека врати у Београд и да конформира позоришну политику са државном, он се радо одазвао, али је његов покушај био онемогућен. Сувише укрштени утицаји нису допустили корениту реформу, иако се осећала једностраница дотадашње тенденције. Ранко је тај неуспех болно погодио. Али је он био свестан да више губи ствар, него он лично. Био је у праву.“ — Писац утврђује да је Ранко Младеновић био многострук списатељ који се није развијао у једном правцу. Поред књижевности, страсно се бавио и политиком. Отуд, вероватно, и његово недовољно уередрење на једном послу, отуд његова непотпуна духовна израженост, која је особена, до трагичности, многим нашим писцима. Писац најзад даје овај портрет Ранка Младеновића: „Са потпуно прецизном представом о вредностима наших уметничких индивидуалности и њихових напора, са пречишћеним погледима на њихове могућности, он је имао своје симпатије, али је остајао изван клика. Осећање пристојности и личне снаге допуштало му је да буде слободан и независан, због чега је присвајан од свих.“

И београдски часопис „Коло“ дао је, у своме броју 55 од 16 јануарра, кратак преглед духовне делатности Ранка Младеновића од М. И. Писац вели да је Младеновић одударао од своје генерације

својом културом, нарочито позоришном.

Ову серију написа о Ранку Младеновићу завршава д-р Лазар Прокић чланком у броју 475 „Обнове“ од 23 јануара о. г. Он приказује Младеновића као професора и новинара. То су лична сећања на учитеља који је знао да утврди „најбољи однос између оних који уче и оних који се уче“. Као такав, остаје пример за углед.

J.

„Београдска весела позоришта“.

— У броју 475 „Обнове“ од 23 јануара начиње д-р М. Денић питање веселих позоришта у Београду. Ово питање дотакла је и „Српска сцена“ у своме последњем броју, расматрајући написе у божићним прилозима београдских листова који се односе на српски позоришни живот. Том приликом речено је да се особито у Београду осећа права поплава позоришта сваке врсте о којима се може говорити, с уметничке тачке гледишта, више негативно, него позитивно. Код ових позоришта „финансиски момент је превасходнији и искључиви од уметничког“. У интересу економског обезбеђења глумачког сталежа, скоро цела српска позоришна проблематика подређена је искључиво економском моменту. У овај момент, сасвим разумљиво заједно ратно време, уткали су се многобројни и изукрштени комерцијални интереси који су развили широку експлоатацију материјално необезбеђена глумца.

Ову констатацију расматра сад д-р Денић, у поменутом чланку „Обнове“, на мање општи начин. Он вели да програм веселих позоришта у Београду „угађа низак укусу београдске публике“, а састављен је „од народних песама и

шансона, соло продукција, балета и једночвих, књижевно безвредних комедија." Извођачи су „глумци — избеглице и аматери, а овима се често пријужују варијетски играчи, у последње време и одлични глумци Народног позоришта."

Као што је „Српска сцена“ већ утврдила, тако мисли и д-р Денић: „Цветање оваквих позоришта појава је о којој треба размислити". У погледу глумачком, и у оном моменту где се ради о најбољој глумачкој квалитети, очигледно је да данашњи глумац не може живети од својих редовних прихода. Само, економском моменту супротставља се уметнички: у оквиру „ведрих“ програма оваквих позоришта, који се спремају на бразу руку и без икакве уметничке контроле, и најбољи глумац подлежи сугестији неодмерених импровизација које мењају његов позоришни укус и прерано иссрпљују његов талент. То се после осећа и на његову редовну раду, на великим уметничким подухватима који захтевају цела човека и сву емотивну и духовну интензивност његова талента. Једно не иде без штете по друго. Водећи рачуна о овој чинjenici, Управа С. н. позоришта предвидела је у новом буџету знатно повишење глумачких гажа. Она на тај начин мисли да има свој ансамбл само за своју Кућу и њене одређене и традицијом освештане, стандардне уметничке циљеве.

Д-р Денић расматра и резултате оваквих утицаја на публику. Васпитавана у недотупавним жонглеријама и јевтиним сценским триковима, публика постепено губи смисао за праву лепоту и по питању драматске књижевности и у погледу начина глумачког предавања. Ко је за то крив? У првом реду они који од једне велике и племените уметности, утешитељице жи-

вота кроз векове, праве трговину — безобзирни састављачи ове врсте „позоришних“ програма; после, и сами глумци који се драговољно подвргавају овом бездушном комерцијалном систему духовне експлоатације. „Некада се и оперета“, вели д-р Денић, „сматрала за деградирање позоришне уметности; сада се добри глумци спуштају до варијетских жонглера. Публика, као и увек, прима оно што јој се даје. Неће бити њена кривица, ако једног дана не буде имала довольно смисла за права уметничка позоришна приказивања.“

Одиста, овај се проблем приближио својој опасној ивици. Треба га стога, у интересу даљег развија српске позоришне културе, што пре ефикасно решити, без сентименталности. Онај који буде умео да одвоји кукољ од пшенице, и да свакоме укаже на место које му припада по природи његова укуса и његова талента, задужиће српско позориште.

Б. Ј.

Немачки драматичари на италијанским позорницама. — Италијански позоришни кругови настоје живо у последње време да упознају италијанску публику с најважнијим претставницима савремене немачке драматике. Из репертоара прошле сезоне јасно се оцртавају ови напори; они су, у исти мах, и поучни. На челу немачких драматичара у прошлој сезони стајао је Херман Судерман. Од њега су изведени: „Иваньске ватре“, „Част“ и „Камен међу камењем“. Великог успеха имао је и Курт Гец са „Ингеборгом“. Италијанској публици, међутим, свиђају се највише лаки забавни комади који имају као предмет конфлктне прератног грађанског света; тако су били одлично призведени „Жена ђаво“ од Карла Шенхера, „Маестро“ од Хермана

Бара, „Опасне године“ од Макса Драјера, „Добра седморица“ од Александра Цина и позната Мозерова и Шентанова комедија „Рат у миру“. Од Шилера је приказана „Сплетка и љубав, а од Герхарта Хауптмана „Усамљени људи“. Од савремених немачких драматичара приказиван је у више градова са приметним успехом Ханс Хемберг са „Трешњама за Рим“. — И за ову сезону предвиђен је већи број немачких позоришних писаца. У Венецији биће приказан „Фауст“, у оквиру једне нарочите претставе. Затим су на репертоарском плану

Хебелова „Марија Магдалена“ и „Малограђани“ од Коцебуа. У Милану је предвиђен „Одисејев лук“ од Герхарта Хауптмана. Од истог писца биће приказана у Италији и драма „Пред залазак сунца“. Ту су још Судерман, Шенхер и Курт Гец, писци већ омиљени у Италији. Позоришна дружина Бетроне приказаће у више италијанских вароши Мајер-Ферстера „Старог Хајделберга“ који је прошле сезоне популарисан преко радија, а група Еме Граматике Шахтову „Глумицу“. У овим линијама, отприлике, креће се позоришни укус савремене италијанске публике.

Позоришна хроника

— Немачко народно позориште у Хамбургу спрема у новој режији „Стелу“ од Гетеа. Овај „комад за заљубљенике“, као што га Гете зове, приказан је први пут у Хамбургу 8 фебруара 1776. године. После првих успешних претстава „Стела“ је била забрањена на жељу главног пастора Гетеа, оног истог који је и са Лесингом водио жестоке полемике. Гете је доцније помирљив свршетак комада изменио у трагичан. С овом изменом комад је доцније деценијама играл у Хамбургу. Сад се „Стелу“ спрема по првобитном тексту који претставља ремек-дело драматске упрошћености.

*
— Шари Федак, позната мађарска глумица, приказаће се сад пештанској публици и као позоришни писац. Њен комад се зове „Париз“ не стога што је овде реч о француској престоници, већ што Париз лансира за Холивуд неког млада човека који у филму треба да игра

улогу митолошког краљевског сина. Уствари, комад је друштвена сатира Америке и Холивуда које Федакова добро познаје из сопственог искуства.

*
— Од 14 јануара гостује у Барселони један велики немачки оперски ансамбл који је састављен од познатих певача са различитих немачких позорница. Војство имају чувени немачки диригенти. Гостовање ће потрајати месец дана и за то време извешће се 20 немачких оперских дела. Као прву оперу изводи овај ансамбл „Прстен Нивелунга“ од Рихарда Вагнера, затим „Аријадну на Наксосу“ од Рихарда Штрауса и „Идоменео“ од Моцарта. Режију свих ових дела води Ханс Мајнер.

— На румунски је преведен познати комад Герхарда Хауптмана „Шлук и Ја“. Превод је дала Стефанija Зотовичијану — Русу.

— Комедија Хајнца Кубијера „Е-

ме или здрава људска памет", која је већ преведена и за Српско народно позориште, изведена је недавно с великим успехом и у Хануу, у тамошњем Градском позоришту.

— Државно позориште у Штутгарту почело је нову сезону Гетеовом „Ифигенијом“. Као другу премијеру дало је „Куће господина Сарторијуса“ од Бернарда Шoa, затим су приказани „Марија Стјупарт“ од Шилера, „Изабела од Шпаније“ од X. X. Ортнера и „Пра-Гец“. У припреми је сад „Село крај Одесе“ од Херберта Рајнекера.

— У Лайпцигу је изведена комедија у три чина „Колибри“ од Јозефа Марије Франка. „Колибри“ је млада девојка која се ослобођава својих тутора и почиње самосталан живот који је води у низ невоља. Према мишљењу позоришне критичке, комедија је изврсно конструисана, дијалог је жив, радња је веома занимљива. „Колибри“ обраћује старе теме о браку, пријатељству, љубави и верности на нов начин.

— У Минхену је умро познати композитор Фридрих Клозе, који је крајем новембра прославио осамдесетогодишњицу живота. Рођен је у Карлсруе, студирао је код Брукнера о коме је написао врло запажену књигу успомена. Припадао је правцу касне романтике. Познат и као изврстан музички педагог.

— Екерманови „Разговори с Гетеом“ преведени су недавно на

француски језик под насловом „Гетеове бесмртне ствари“. Превод је штампан у издању Кореа, у коме су већ изишли и одабрани одломци из Гетеових дела. Овим издањима написао је предговор Ханс Каросе. На француском језику изишли су и целокупне Гетеове драме у издању интернационалне Плејаде. — Читаоци „Српске сцене“ имали су прошле године прилику да се упознају са извесним одломцима из чвених „Разговора“, особито оних које се односе на Гетеове рефлексије о позоришту.

— У Кемници, у тамошњој Опери, први пут је изведена опера „Краљевска жртва“ од Георга Фолертуна. Радња ове опере дешава се године 1807, а главни јој је предмет сусрет између краљице Луизе и Наполеона I у Тилзиту. Историјска лица у овој опери приказана су јасно, готово аутентично, без патоса и сантимента, сем ако баш у овим стилизацијама нема неке врсте особена патоса. Ни музика нема патетике, ни „допадљиве“ романтике. Знала је да дà изврстан штимунг и велике илустрације као у међуигри између прве и друге слике.

— Ансамбл Комедије француске предузео је недавно двомесечно гостовање у Немачкој. Трупа ће у Немачкој играти пред француским радницима који су тамо запослени. Пре него што је отпутовала, група је дала претставу за чланове породице оних Француза који се налазе на раду у Немачкој.

Вести из Куне

Венчање. — Г-ца Мира Тодоровић и г. Милице Поповић, млади чланови нашег Позоришта, венчали су се 21. о. м. Занимљиво је поменути да су они на дан венчања, на поподневној претстави „Ђида“, играли улоге Љубице и Здравка, младих сеоских љубавника који се узимају и поред великих сметњи од стране Здравковог оца Маринка. Тако су наши млади симпатични чланови и символично, на сцени, још једном потврдили своју велику волју за брачном заједницом.

Младом брачном пару срдочне честитке!

О годишњици смрти Душана Раденковића. — 23. јануара о. г. приредила је породица поч. Душана Раденковића парадос о годишњици његове смрти. Црква Св. Марка била је пуна пријатеља и поштовалаца поч. Душана. Управу нашег Позоришта заступао је Директор драме Боривоје Јевтић који је породици умрлог уметника изразио сачешће у име управника Поповића и целог Позоришта. Од пријатеља и блиских сарадника поч. Душана примењени су Божа Николић, ранији претседник Глумачког удружења који је с поч. Душаном ударио солидне основе овом Удружењу, и дојен наше Драме Добрица Милутиновић.

На парадосу су служила четири свештеника, а одговарао је хор „Станковића“ под управом Милена Живковића.

Поводом ове тужне годишњице освежана су још једном у целокупној београдској штампи сећања на овог заслужног сценског уметника и неуморна социјалног посленика. Тако је „Обнова“, у броју 473 од 21. јануара о. г. донела, између оста-

лих, и ове редове о Душану Раденковићу:

„Душан Раденковић је био један од наших најпопуларнијих глумаца. Први међу многима који су у свом преданом раду оставили за собом света спомен млађим генерацијама. Може се слободно рећи богољубни уметник, који се не рађа често. По свом великому таленту, по својим изражajним могућностима, по свом великому срцу и ведром хумору, он ће остати у сећању свих оних са којима је у животу долазио лично у додир, па и оних који су га бар једном видели у његовом пуном напону, у некој од његових најјачих и најупечатљивијих улога“.

„Душан Раденковић је читав свој живот посветио позорници. После завршеног образовања, привучен глумачким позивом, он је зачео каријеру у путујућем позоришту Рајчевића-Чврге, да би се касније афирмирао у унутрашњости: у Скопљу, Сарајеву и Бањој Луци. Позван у Београд, он из године у годину постаје све популарнији и током времена даје све јаче креације, као карактерни глумац или као велики комичар. Последњих година, поред глуме, преузима на себе и режирање позоришних комада, нарочито наших писаца и комада националног карактера. Трајну успомену међу својим млађим сарадницима и колегама оставио је Душан Раденковић и својим неуморним радом у сталешкој организацији, чиме је стекао најкорисније резултате на којима ће му цео глумачки сталеж остати вечно захвалан.

„Година дана је већ прошла од смрти Душана Раденковића. Пролазије још многе, али успомена на

њега остаће и код оних из његове „старе генерације”, и код најмлађих, који су у њему увек налазили најбољег пријатеља, човека који је био увек готов да им пружи савет и помоћ, а и код свих оних који су познавали Човека без ноге у Нушићевим „Путу око света” и Џона у Дикенсовом „Цврчку крај огњишта”.

*

У месецу децембру прошле године наше Позориште дало је 33 претставе. Од тих претстава 22 су драмских претстава изнео је 511.581 драмске, а 11 оперске. Приход од драмских претстава изнео је 511.581,50 динара, а од оперских 320.100,50 динара, укупни приход

био је 831.682 динара. — У Драми су највише прихода донели комади „Вечити младожења“ (36.090,50 динара на претстави 27. децембра), „Два цванцика“ (35.732 динара на претстави 11. децембра), „Ђидо“ (28.878 динара на претстави 13. децембра) и „Уображени болесник“ (26.272 динара на претстави 29. децембра). У Опери су највише прихода донели „Чаробни стрелац“ (41.867 динара на претстави 2. децембра) и „Боеми“ (26.562,50 динара на претстави 30. децембра). — Најчешће су извођени ови комади: у Драми, „Вечити младожења“ и „Два цванцика“ (по 5 пута), а у Опери „Чаробни стрелац“ (5 пута и „Фигарова женидба“ (2 пута).

Уредник и одговорни уредник д-р Винко Витезица
Власник и издавач: Српско народно позориште у Београду.
Штампа „ЛУЧ“, Краљице Наталије 100. — Београд.

СПУШТЕН СТОМАК

Тегоба после јела, надимање, подригивање, горка уста, болови у стомаку, болови иза плећке и у крстима, неуредна столица, повраћање, нервоза, несвестица, болови главе и вратних жила, тешко дисање, узнемирање срца, стално слабљење и малаксавање, — **ЗНАЦИ СУ СПУШТЕНОГ СТОМАКА.** Прегледајте се Рентгенски, па ако Вам лекар утврди спуштеност стомака, препоручите Вам појас који, стручно израђен и припремљен **ПО СИСТЕМУ Д-РА БАРЕРЕ**, са гаранцијом поставља стомак на своје место и све нелагодности нестају.

СПЕЦИЈАЛНИ ПОЈАСЕВИ ПОСЛЕ ОПЕРАЦИЈЕ КИЛЕ, ПОСЛЕ ОПЕРАЦИЈЕ СЛЕПОГ ЦРЕВА, ПОСЛЕ ОПЕРАЦИЈЕ ТУМОРА ИТД. — ПОЈАСЕВИ ЗА ПОДИЗАЊЕ МАТЕРИЦЕ, СПУШТЕНОСТИ ЦРЕВНЕ МАСЕ, ЗА ДРУГО СТАЊЕ И ПОСЛЕ ПОРОЂАЈА итд.

»САНИТАС«

Кр. Милана 26

БРИЛИЈАНТЕ-ЗЛАТО- ТЕПИХЕ - НАМЕШТАЈ - КЛАВИРЕ

шиваће машине и све друго продајете по правој вредности, дискретно и најбрже ако се обратите на нас, јер наши клијенти плаћају највишу цену пошто купују за личну потребу

„СИНГИДУНУМ“
Обилићев Венац 38, прено пута „Цара“, Телефон 25-766

Специјална радња за dame и децу

Конфекција „Авал“

Тихомир М. Гајић

БЕОГРАД, ПОЕНКАРЕОВА УЛИЦА БРОЈ 24